

Sverigefinnar

som nationell
minoritet i svensk
minoritetslagstiftning

Ruotsinsuomalaiset

kansallisena
vähemmistönä Ruotsin
vähemmistölainsäädännössä

År 2000 erkände Sveriges riksdag sverigefinnar som nationell minoritet och finska språket som nationellt minoritetsspråk, dvs. ett språk som talats av hävd i Sverige.

År 2010 förstärktes sverigefinnarnas rättigheter genom en ny minoritetslag dvs. Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724). Lagen berör sverigefinnarna i hela landet, särskilt inom förvaltningsområden för finska där lagen inom vissa politikområden är tvingande.

I denna broschyr finns en sammanfattning av lagen och den av riksdagen år 2009 antagna språklagen.

Vuonna 2000 Ruotsin valtiopäivät tunnusti ruotsinsuomalaiset kansalliseksi vähemmistöksi ja suomen kielen kansalliseksi vähemmistökieleksi, ts. kieleksi jota on kautta aikojen käytetty Ruotsissa.

Vuonna 2010 ruotsinsuomalaisten oikeuksia vahvistettiin uudella vähemmistölailla (Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielestä SFS 2009:724). Laki koskee ruotsinsuomalaisia koko maassa ja varsinkin suomen kielen hallintoalueilla, joissa laki on joillakin aloilla ehdoton.

Tässä esitteessä on tiivistelmä tästä laista ja myös valtiopäivien vuonna 2009 hyväksymästä kielilaista.

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk innehåller en del nya rättigheter och följande åtaganden för samhället: Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä sisältää uusia oikeuksia sekä edellyttää yhteiskunnalta seuraavaa:

Hela landet Koko maa

- Nationella minoriteters möjligheter att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur i Sverige ska främjas.
- Kommuner och landsting ska ge information om nationella minoriteters rättigheter angivna i den nya lagen.
- I kommuner och landsting ska nationella minoriteter ges möjlighet till inflytande i frågor som berör dem.
- Kommuner inom förvaltningsområden ska erbjuda möjlighet att få hela eller delar av service och omvårdnad inom äldreomsorgen av personal som behärskar finska, meänkieli eller samiska. Utanför ett förvaltningsområde ska kommunen erbjuda motsvarande service, om kommunen har tillgång till personal som är kunnig i ovan nämnda språk.
- Individer som tillhör nationella minoriteter har rätt att i frågor som berör förvaltningsmyndigheter använda sitt minoritetsspråk i kontakter med dem.
- Minoritetsenheten i Länsstyrelsen för Stockholms län ska genom rådgivning och information bistå andra förvaltningsmyndigheter vid tillämpningen av lagen.
- Individer som tillhör nationella minoriteter har rätt att använda finska och samiska vid sina skriftliga kontakter med Riksdagens ombudsmän, JO, Försäkringskassan, Skatteverket och DO.
- Kansallisten vähemmistöjen mahdollisuuksia säilyttää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan Ruotsissa tulee edistää.
- Kuntien ja maakäräjien tulee tiedottaa uuteen lakiin sisältyvistä kansallisten vähemmistöjen oikeuksista.
- Kansallisille vähemmistöille tulee antaa kunnissa ja maakäräjillä vaikutusmahdollisuus vähemmistöjä itseään koskevissa asioissa.
- Hallintoalueilla tulee kuntien tarjota mahdollisuus täysin tai ainakin osittain suomen- tai meänkieliseen tai saamenkieliseen vanhusten palveluun ja hoitoon. Hallintoalueen ulkopuolella kuntien on tarjottava vastaavaa palvelua, jos kunnalla on käytettävissä mainittuja kieliä osaavaa henkilökuntaa.
- Kansallisiin vähemmistöihin kuuluvilla henkilöillä on oikeus käyttää vähemmistökieltään hallintoviranomaisen kanssa niissä asioissa, jotka liittyvät kyseisen viranomaisen toimialaan.
- Tukholman lääninhallituksen vähemmistöyksikön tulee neuvomalla ja tiedottamalla avustaa muita hallintoviranomaisia lain soveltamisessa.
- Kansallisiin vähemmistöihin kuuluvilla henkilöillä on oikeus käyttää suomea tai saamea kirjallisissa yhteyksissään Valtio päivien asiamiesten, Oikeuskanslerin (JO), Vakuutuskassan, Veroviraston ja Syrjintäasiamiehen (DO) kanssa.

Särskilda bestämmelser för kommuner som ingår i förvaltningsområden Suomen kielen hallintoalueisiin kuuluvia kuntia koskevia erityismääräyksiä

- Förvaltningsområden för finska inom vilka den nya lagen innehåller bindande utfästelser omfattar kommunerna: Borås, Botkyrka, *Enköping, Eskilstuna, Gällivare, Gävle, Göteborg, Haparanda, Hallstahammar, Haninge, Hofors, Huddinge, Häbo, Hällefors, Kalix, Karlskoga, Kiruna, Köping, Lindesberg, *Luleå, *Motala, Norrköping, Norrtälje, Pajala, *Sandviken, Sigtuna, Skinnskatteberg, Skövde, Solna, Sundbyberg, Surahammar, Södertälje, Tierp, Stockholm, Trollhättan, *Uddevalla, Upplands-Bro, Upplands-Väsby, Uppsala, Umeå, Västerås, Älvkarleby, *Örebro, Österåker, Östhammar, Övertorneå. (*1/1 2013)
- Enligt lagen kan även andra kommuner efter anmälan till regeringen få ingå i förvaltningsområdet för finska.
- En kommun i ett förvaltningsområde ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller delar av den service och omvårdnad inom äldreomsorgen av personal som behärskar finska, meänkieli respektive samiska.
- Kommunen i ett förvaltningsområde ska vidare erbjuda barn vars vårdnadshavare begär det plats i förskoleverksamhet där hela eller delar av verksamheten bedrivs på finska, meänkieli eller samiska.
- Kommuner som ingår i förvaltningsområdet får ekonomisk ersättning för eventuella merkostnader som resultat av anslutningen.
- Suomen kielen hallintoalueisiin, joita koskevat uuden lain sitoumukset, kuuluvat seuraavat kunnat: Borås, Botkyrka, *Enköping, Eskilstuna, Gällivaara, Gävle, Göteborg, Haparanta, Hallstahammar, Haninge, Hofors, Huddinge, Häbo, Hällefors, Kalix, Karlskoga, Kiiruna, Köping, Lindesberg, *Luulaja, *Motala, Norrköping, Norrtälje, Pajala, *Sandviken, Sigtuna, Skinnskatteberg, Skövde, Solna, Sundbyberg, Surahammar, Södertälje, Tierp, Tukholma, Trollhättan, *Uddevalla, Upplands-Bro, Upplands-Väsby, Uppsala, Uumaja, Västerås, Älvkarleby, *Örebro, Österåker, Östhammar, Övertorneå. (*1.1. 2013)
- Lain mukaan myös muut kunnat voivat hallitukselle ilmoittauduttuaan liittyä suomen kielen hallintoalueeseen.
- Hallintoalueeseen kuuluvan kunnan tulee tarjota asiaa vaativalle mahdollisuus saada vanhustenhuollon palvelu ja hoito kokonaan tai ainakin osittain suomen, meänkielen tai saamen tai toiselta henkilöstöltä.
- Hallintoalueen kunnan tulee tarjota huoltajan sitä vaatiessa lapselle paikka esikoulussa, jossa toiminta kokonaan tai ainakin osittain tapahtuu suomeksi, meänkielillä tai saameksi.
- Hallintoalueeseen kuuluvat kunnat saavat taloudellista korvausta hallintoalueeseen liittymisestä koituvien lisäkustannuksien kattamiseksi.

Språklagen

År 2009 antog Sveriges riksdag en Språklag (2009:600) som förutom svenskan berör även de nationella minoritetsspråken. I lagen konstateras bl.a.

- att de nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska och att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken och
- att var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Därutöver ska den som tillhör en nationell minoritet ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda minoritetsspråket.

Kielilaki

Vuonna 2009 Ruotsin valtiopäivät hyväksyi Kielilain (2009:600), joka ruotsin kielen lisäksi koskee myös kansallisia vähemmistökieliä. Laissa todetaan mm. seuraavaa:

- Kansalliset vähemmistökielet ovat suomi, jiddish, meänkieli, romani chip ja saame. Valtiolla on erityinen vastuu suojella ja edistää näitä kieliä.
- Kaikille Ruotsissa asuville on annettava mahdollisuus oppia, kehittää ja käyttää ruotsin kieltä. Sen lisäksi tulee antaa sille, joka kuuluu kansalliseen vähemmistöön, mahdollisuus oppia, kehittää ja käyttää vähemmistökieltä.

Broschyren ges ut av Sverigefinländarnas delegation som är en paraplyorganisation för den sverigefinska nationella minoriteten. Delegationen har som mål att stärka finska språkets ställning och fortlevnad i Sverige, att utveckla den sverigefinska kulturen, att stödja bildandet av finskspråkiga institutioner och att förbättra finskspråkig service inom olika samhällssektorer.

Sverigefinländarnas delegation bildades våren 2000 som resultat av riksdagens minoritetspolitiska beslut. Delegationen har sedan bildandet erkänts rollen som representant för sverigefinnarna i kontakter med den svenska statsmakten, statliga myndigheter, organisationen Sveriges Kommuner och Landsting och Europarådet.

För ytterligare information se:

Tämän esitteen on julkaissut Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta, joka on kansallisen ruotsinsuomalaisen vähemmistön yhteistyöjärjestö. Valtuuskunnan tavoitteena on vahvistaa suomen kielen asemaa ja säilymistä Ruotsissa, kehittää ruotsinsuomalaista kulttuuria, tukea suomenkielisten toimintojen perustamista ja parantaa suomenkielisiä palveluja yhteiskunnan eri alueilla.

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta perustettiin keväällä 2000 Valtiopäivien vähemmistöpoliittisten päätösten tuloksena. Valtuuskunnalla on perustamisensa jälkeen tunnustettu asema ruotsinsuomalaisten edustajana yhteyksissä Ruotsin valtioon, valtion viranomaisiin, Ruotsin kuntien ja maakäräjien yhteisjärjestöön ja Euroopan neuvostoon.

Lisätietoja saa Valtuuskunnan kotisivulta:

www.sverigefinne.nu